

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 19/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Helge Rivrud

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 18. april 2016

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas delvis til følge. Skadelidte tilkjennes
50 % av 65 G.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte tjenestegjorde i ██████████ i perioden ██████████.

Skadelidte har opplyst om at han i hovedsak var frisk både fysisk og psykisk før tjenesten. Skadelidte angir at han før tjenesten hadde et vanlig forhold til alkohol. Under tiden i ██████████ kunne han drikke øl daglig, men i små kvanta og han drakk seg vanligvis ikke full.

Etter hjemkomst fra ██████████ økte skadelidtes alkoholforbruk. Skadelidte oppgir at han i perioder drakk daglig i uker eller flere måneder sammenhengende. Skadelidte skal ha trappet ned på drikkingen i 2004, og fikk gradvis et mer normalt forhold til alkohol, selv om han tidvis sprakk og drakk mer. Han oppgir å ha drukket lite alkohol de siste to årene. Han har ikke brukt andre rusmidler enn alkohol.

Etter tjenesten jobbet skadelidte først på et delelager (bildeler) og senere i en bilrekvisitabedrift. Her var han frem til ██████████. Han startet da på ██████████ som ██████████, og jobbet her frem til ██████████. Fra ██████████ og frem til ██████████ jobbet han på en ██████████. Etter ██████████ har han ikke hatt fast jobb.

Skadelidte ble i 2006 henvist fra sin fastlege til ██████████. Skadelidte skal frem til juni 2007 ha møtt til 9 samtaler med henholdsvis psykologspesialist Paul Henrik Hage og overlege Nils Homb.

Skadelidte har hatt symptomer på inflammatorisk tarmsykdom siden 1987. Dette har medført sykefravær og flere sykehusopphold. I tillegg angir skadelidte at han er plaget med tinnitus og hyppig hodepine. Han skal ha vært innlagt på grunn av brystmerter og angir at han har angina og høyt blodtrykk, samt mellomgulvsbrokk.

Skadelidte angir at hans psykiske plager påvirker ham i dagliglivet. Han finner en del sosiale sammenhenger vanskelige, og begrenser derfor sin sosiale omgang med andre. Han liker å være ute i naturen.

I forbindelse med kravet om kompensasjon, innhentet Statens Pensjonskasse (SPK) spesialisterklæring datert 27. mai 2014 fra spesialist i psykiatri, dr. med Rolf Wynn. Dr. Wynn konkluderer med at det er mer enn 50 % sannsynlighet for at det foreligger årsakssammenheng mellom belastningene skadelidte ble påført under tjenesten og hans psykiske plager/posttraumatisk stresslidelse. Dr. Wynn fastsetter skadelidtes medisinske invaliditet som følge av hans psykiske plager til 25 %.

SPK har i forbindelse med klagen innhentet en uttalelse vedrørende skadelidtes somatiske plager og betydningen dette har for hans arbeids- og inntektsevne fra sin rådgivende lege, spesialist i nevrokirurgi Ole Jørgen Kirkeby. Kirkeby vurderer at det var skadelidtes kroniske tarmbetennelse som i hovedsak førte til vedvarende sykemelding og ervervsuførhet. Kirkeby mener at det er overveiende sannsynlig at skadelidte, uavhengig av tjenesten, ville vært helt arbeidsufør i dag, etter at han i 1998 ble langtids sykemeldt pga. fysiske plager.

NAV innvilget skadelidte uførepensjon den 17. oktober 2014, med en uføregrad på 100 %. Uføretidspunktet er satt til mai 1998 da skadelidte ble langtidssykemeldt.

SPK har i vedtak av 16. januar 2015 innvilget skadelidte 50 % av full kompensasjon etter ordningen del I (35 G). Advokat Rivrud har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket i brev av 16. januar 2015. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidtes advokat møtte for klagenemnda. En representant for SPK var også til stede.

2. Nemndas vurdering

Det rettslige grunnlaget for rett til kompensasjon etter forskriften er at det foreligger en varig psykisk belastningsskade som følge av tjeneste i internasjonal operasjon, jf. forskriften § 3. Det er videre et vilkår at den tjenesteutløste psykiske skaden har medført en varig ervervsmessig uførhet hos skadelidte.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til den psykiske belastningsskaden dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skadens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Det må foreligge både faktisk og rettslig årsakssammenheng.

Den psykiske belastningsskaden vil være årsak til hele ervervsuførheten dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for hele uførhetens inntreden. Dersom skaden kun har vært en nødvendig betingelse for deler av uførheten, rekker ikke ansvaret lenger enn dette. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at tjenesten er en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skaden og dens følger.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til skaden. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

Selv om man skulle finne at skaden skadelidte ble påført under tjeneste, var en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for 100% ervervsuførhet, tilkommer skadelidte likevel ikke full erstatning, dersom det sannsynliggjøres at skadelidte ville ha vært helt eller delvis ufør også om tjenesten tenkes borte, jf. Rt 1999 s. 1473. Det er skadevolder som bærer bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha falt ut.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen tilsvarende erstatningskrav på 35G, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22. november 2010, hvor det heter «*Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag*». Nemnda har i tidligere vedtak presisert at dette alene knytter seg til spørsmål om skadelidte er påført en psykisk belastningsskade under tjeneste. Det anvendes ikke lempeligere beviskrav ved vurderingen av graden av ervervsuførhet. For krav under 65G-ordningen gjelder alminnelige krav til bevis.

Den sakkyndige, dr. Rolf Wynn har i sin spesialisterklæring konkludert med at det er mer enn 50 % sannsynlighet for at det foreligger årsakssammenheng mellom belastningene skadelidte ble påført under tjenesten og hans psykiske plager/posttraumatisk stresslidelsen. Dr. Wynn fastsetter skadelidtes medisinske invaliditet som følge av hans psykiske plager til 25 %. SPK har i sitt vedtak av 16. januar 2015 lagt til grunn at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av sine opplevelser i [REDACTED]. SPK bygger på den sakkyndiges konklusjon omkring årsakssammenheng. Når det gjelder vurderingen av årsaken til skadelidtes psykiske plager, finner nemnda at dr. Wynn i stor grad bygger på skadelidtes egen forklaring og tidligere angivelse av diagnoser, uten å foreta noen nærmere vurdering av om diagnosene rent faktisk er riktig stilt. Nemnda finner imidlertid ikke grunnlag for å overprøve at det tidligere er konkludert med at den psykiske belastningsskaden skyldes tjenesten, og viser til at SPK har basert sitt vedtak på at det foreligger årsakssammenheng. Nemnda legger derfor i det følgende til grunn at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten.

I det videre blir det spørsmål om i hvilken grad dette har medført ervervsuførhet eller om skadelidte ville ha falt delvis ut uansett.

Det er dokumentert gjennom omfattende tidsnær dokumentasjon, at skadelidte har somatiske plager i form av den kroniske tarmbetennelsen Chrons, samt tinnitus og angina. SPK har på denne bakgrunn rådført seg med sin rådgivende lege, nevrolog Ole Jørgen Kirkeby vedrørende skadelidtes kroniske tarmbetennelse og betydningen de somatiske plagene har for skadelidtes arbeids- og inntektsevne. Kirkeby konkluderer med skadelidte ville ha falt ut av yrkeslivet som følge av de somatiske plagene alene. Da skadelidtes somatiske lidelser ligger utenfor nevrolog Kirkebys spesialistområde og erklæringen ensidig er innhentet av SPK, har erklæringen begrenset bevismessig betydning for så vidt gjelder vurderingen av årsakene til skadelidtes ervervsuførhet.

SPK har ved sin avgjørelse lagt til grunn at skadelidtes ervervsuførhet delvis kan forklares med hans psykiske belastningsslidelse og delvis som følge av hans somatiske plager. SPK har etter dette innvilget skadelidte 50 % av 35 G. SPK har ikke funnet grunnlag for å tilkjenne skadelidte 50% under 65G ordningen. I den forbindelse har SPK fremholdt at de har oppfattet nemndas praksis dithen at ved fravær av objektiv dokumentasjon skal skadelidtes egen forklaring tillegges særlig stor vekt. Nemndas praksis danner ikke grunnlag for en slik tolkning. Det vises for så vidt til vedtak 18/2012, hvor nemnda presiserer at det er alminnelig krav til bevis som gjelder, herunder de prinsipper som er nedfelt i Rt. 1998 s. 1565, jf. Rt. 2010 s. 1547.

Skadelidte har anført at dersom tjenesten i [REDACTED] tenkes borte, ville han kunne fungert i arbeidslivet frem til pensjonsalder. Nemnda finner grunn til å presisere at den psykiske belastningsskaden kun vil være årsak til hele ervervsuførheten dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for hele uførhetens inntreden. Dersom skaden kun har vært en nødvendig betingelse for deler av uførheten, rekker ikke ansvaret lenger enn dette. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at tjenesten er en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skaden og dens følger.

For nemnda fremstår det ikke som tilstrekkelig sannsynliggjort at den psykiske belastningsskaden som følge av tjenesten, er av en slik alvorlighetsgrad at den kan forklare et totalt funksjonsbortfall. Etter nemndas syn kan den psykiske belastningsskaden som følge av tjenesten, kun forklare en delvis uførhet. Nemnda viser i denne forbindelse til at skadelidte har fungert greit i etterkant av tjenesten, og at skadelidte har hatt relativt lange og stabile arbeidsforhold. I tillegg til den psykiske belastningsskaden har skadelidte senere utviklet omfattende somatiske lidelser i form av den kroniske tarmbetennelsen Chrons, tinnitus og

angina. Nemnda finner å bemerke at det ikke foreligger medisinsk grunnlag for å anta at skadelidtes tarmbetennelse er utløst som følge av hans psykiske belastningslidelse etter tjenesten.

Skadelidtes Chrons sykdom har med bakgrunn i den omfattende dokumentasjon i saken, åpenbart vært svært belastende for ham og har medført lengre sykefravær og sykehusopphold. Det er dog på det rene at sykdommen ikke har medført operasjon. I tillegg til tarmsykdommen kommer også andre somatiske plager som tinnitus og angina. Etter nemndas syn fremstår skadelidtes somatiske plager å være av en slik alvorlig karakter at skadelidte med stor grad av sannsynlighet ville ha blitt delvis ervervsmessig ufør uavhengig av hans psykiske lidelse.

Nemnda finner derfor at skadelidtes psykisk belastningslidelse har medført at skadelidte er 50 % ervervsmessig ufør som følge av tjenesten. Skadelidte har etter dette krav på 50 % av full kompensasjon tilsvarende 65 G etter forskriften § 4 a. Klagen tas dermed delvis til følge.

For klageomgangen har advokat Rivrud fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 22.500,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 12,75 timer til forberedelse og fremmøte. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas delvis til følge. Skadelidte innvilges 50 % av 65 G etter forskriften del II. Til fradrag kommer tidligere utbetalt kompensasjon og billighetserstatning.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 22.500,- inkl. mva. Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 13. mai 2016

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder